

Gorsseel, 16 november 2011

**Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
t.a.v. de heer Dr. Henk Bleker
Staatssecretaris voor Landbouw en Natuur
Prins Clauslaan 8
2595 AJ Den Haag**

Betreft: nieuwe wetgeving natuur en de bijbehorende Memorie van Toelichting (versie begin oktober 2011)

Zeer geachte heer Bleker,

De afgelopen weken heb ik mij verdiept in het concept Wet Natuur en de bijbehorende Memorie van Toelichting en lang gearzeld of ik mijn teleurstelling hierover kenbaar zou maken. Die aarzeling komt voort uit het feit dat ik al bijna 50 jaar actief ben in de nationale en internationale natuurbescherming (zie wat info over mijn activiteiten aan het eind van de brief) en dat het 'over je graf heen willen regeren' nu eenmaal zelden op prijs wordt gesteld. Toch is de teleurstelling wel zo groot dat ik het mijzelf zal verwijten wanneer ik niet zou hebben gereageerd op tenminste een aantal aspecten waar ik grote moeite mee heb.

Natuurvisie MOET eerst!

Hier heb ik mijn meest fundamentele bezwaar: er wordt een nogal ingrijpende aanpassing van de bestaande wetgeving op het gebied van soorten- en gebiedsbescherming voorgesteld met een mindere bescherming van natuur en soorten. Integratie van de verschillende wetten is op zich een goed beleid, maar dat gebeurt zonder dat er nu een duidelijke lange termijn visie aan ten grondslag ligt. Die komt later zoals artikel 1.5. zegt en wordt bij voorbaat al ingeperkt door de huidige wetgeving tenzij men accepteert dat de wet daarna misschien weer op de schop moet.

Eerst deze wet maken die bovendien gerealiseerde bescherming voor een deel opheft en dan pas een visie ontwikkelen is volstrekt de omgekeerde wereld.

Uw voorgangers hebben dat met het beroemde Natuurbeleidsplan beter aangepakt. Dat plan is richtinggevend geweest voor veel ander beleid en was zo vooruitstrevend en goed doordacht, dat ook andere landen binnen en buiten Europa het als voorbeeld hebben gebruikt.

De ontwikkeling van een natuurbeleid welke rekening moet houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, is een ander voorbeeld van uw technocratische benadering van soorten en hun habitat en een duidelijk gevaar van het beschermen van de intrinsieke waarde van de natuur, zelfs in tijden van crisis. Daar zou ik ook wel een heldere visie op willen hebben: wat gaat straks prioriteit krijgen: de al met tientallen procenten gedegradeerde Nederlandse natuur of toch maar niet ten gunste van uitbreiding van economische activiteiten.

Internationale verdragen en visie

Indirect komt er wel een visie naar voren uit het huidige concept: namelijk een heel beperkte: alleen doen wat wettelijk verplicht is (met name vanuit de EU) en waar sancties op kunnen staan die vervelend zijn. Ergo: de hoofdaandacht is er voor wat de beide Europese Richtlijnen vragen want dat kan structuurgelden en landbouwfondsen kosten als Nederland daar niet minimaal aan voldoet. En passant is er enige aandacht voor andere door Nederland getekende verdragen als er bijlagen bij zijn met een opsomming van te

beschermen soorten (bijv. Bonn- en Bern Conventie) waar men ook niet aan kan ontsnappen zonder voorstellen voor beperkingen in te dienen. De aanhef van de wet spreekt ook boekdelen wat betreft uw visie over de positie van andere verdragen op het gebied van natuurbescherming die Nederland heeft geratificeerd/getekend en dus **verplicht** is uit te voeren. Alleen die hebben veelal geen mogelijkheid tot bijv. (financiële) sancties behalve als de verplichte contributie niet is betaald en zo diep zal Nederland toch niet wegzinken...?

Nederland heeft tot nu toe ook weinig 'file-cases' onder de Bern Conventie tegen zich gehad, maar dat kon ook wel eens anders worden. Een succesvol verdrag als de Ramsar Conventie komt in de MvT nauwelijks aan de orde en wordt in de wet niet genoemd; dit terwijl Nederland, gelet op de oppervlakte van ons land, waarschijnlijk één van de grootste aantallen Ramsar gebieden heeft in Europees en misschien wereldverband. Dat schept grote verplichtingen onder dat verdrag.

De 'diverse verdragen inzake biologische diversiteit' (zoals de preambule meldt; het kan nauwelijks denigrerder), zijn even harde verplichtingen als de EU richtlijnen. Nederland heeft vaak een leidende rol gespeeld bij de ontwikkeling daarvan (Ramsar, Bonn/Agreements). Met deze voorgestelde wetgeving lijkt dat wel afgelopen (zijn de signalen van oud collega's uit 'het veld') en het feit dat natuur ergens in een Ministerie voor Economische Zaken zit wordt in dat verband ook niet echt begrepen en als symptomatisch gezien voor de manier waarop het jarenlang opgebouwde prestige weg erodeert; dat krijg je ook niet zo maar terug. Dit past overigens in het beeld dat internationaal ontstaat op de positie en rol van Nederland op andere beleidsterreinen (zie de interviews met diverse ambassadeurs in de NRC).

Misschien is het ook wel symptomatisch voor die sterk afgenomen Nederlandse ambitie op het gebied van de internationale natuurbescherming, dat het World Heritage Committee in zijn beslissing over de aanwijzing van de Nederlandse (en Duitse) Waddenzee als World Heritage Site zo nadrukkelijk 'request' (toch een vrij stevige term in de internationale diplomatie), dat Nederland meer moet doen aan internationale bescherming van de trekroute waarin de Waddenzee een belangrijke rol speelt. Gelukkig gebeurt dat nu o.a. gestimuleerd vanuit het programma 'Naar een Rijke Waddenzee', maar de lange termijn financiering van die verplichting moet maar worden afgewacht; de decentralisatie van het Waddenfonds lijkt niet positief in dit opzicht.

Je kunt je afvragen waarom u dan uw Directeur Natuur naar de CMS/COP stuurt om het Haaien verdrag te tekenen (deelverdrag onder de Bonn Conventie). Dat lijkt op 'window dressing', want wat u gaat u daarna doen: daadwerkelijk bijdragen aan de implementatie van dit Bonn Conventie deelverdrag?

Gebiedsbescherming.

Daarover is in de per, evenals over de jacht, en elders al veel te doen geweest. De m.i. te beperkte aandacht voor alleen de Natura 2000 gebieden negeert de vele natuurwaarden in bijvoorbeeld vele kleinere gebieden zoals de ruim 6000 ha NB wet terrein die nu zo nodig uit de wettelijke bescherming moeten worden gehaald omdat ze niet per se nodig zouden zijn om te voldoen aan de EU richtlijnen of onvoldoende natuurwaarden zouden hebben.

Dat is wel een heel beperkte visie op de algemene natuurwaarden van Nederland en een slecht signaal naar het buitenland. Het lijkt ook een soort vrijbrief om wanneer een wel aangewezen gebied, bijv. onder Natura 2000, om wat voor reden dan ook, bijvoorbeeld tijdelijk, minder wettelijk te beschermen soorten zou bevatten, zo'n gebied maar van de lijst af te voeren; die druk zal er zeker komen. Die kleinere natuurgebieden kunnen ook net die beslissende rol spelen die nodig is om de EHS goed te laten functioneren

Vanuit het verleden kunnen u en ik alleen maar dankbaar zijn dat toen het beleid was: veilig stellen wat je kunt; dus aankopen door een terreinbeherende organisatie of wettelijk beschermen. Wanneer dat niet was gebeurd was het Natura 2000 netwerk nu maar een

schamel aantal gebieden geweest en de EHS helemaal niet te realiseren. U geeft daar nu hoog van op: er is al genoeg en het kan minder. Maar dat is dan misschien wel dank zij de vooruitziende blik van anderen die gedaan hebben wat u nu kennelijk niet zou doen.

Het niet uitvoeren van de laatste fasen van de EHS kan ik absoluut niet begrijpen. Het is op een aantal plaatsen waarschijnlijk regelrechte kapitaalsvernietiging en blokkeert de mogelijkheden voor een aantal natuurgebieden om verbonden te worden en daarmee een betere garantie te geven voor de overleving van talloze soorten (uw veelgenoemde zorgplicht uit de nu voorgestelde wet!).

Ook dit wordt in het buitenland totaal niet begrepen en staat wat mij betreft ook haaks op verplichtingen o.a. in het kader van bijv. de Bonn Conventie. Ecologische infrastructuren zijn nodig voor de overleving van trekkende diersoorten (zie het binnenkort te publiceren rapport van UNEP/CMS tijdens de volgende week te houden CMS/COP10 in Noorwegen). Die verbindingen door geheel Europa zijn een noodzaak zeker voor soorten die niet kunnen vliegen.

Soortbescherming

Daar hebt u relatief weinig bewegingsmogelijkheid om van alles te schrappen. Als de EU, maar ook Bonn en Bern een aantal zaken niet eerder had vastgelegd in de bijlagen van de richtlijnen en verdragen weet ik nog niet wat er met veel andere soorten zou zijn gebeurd. Is in dit verband de opening van de jaar-rond jacht op smient en kolgans afgestemd met bijvoorbeeld andere verdragslanden bij het African - Eurasian Waterbird Agreement (AEWA)? Het is juist de bedoeling van AEWA dat de jacht op trekkende watervogels onderling kan worden afgestemd (de jacht behoeft niet per se te worden verboden), om te voorkomen dat de gezamenlijke bejaging in alle landen niet zodanig is dat de populatie toch gevaar loopt (threshold level discussies). Dat geldt in hoge mate ook voor de smient. Ik mis hier elke informatie over de huidige bejaging in aantallen in de **hele flyway** t.o.v. de huidige populatie aantallen. Kolgans is bovendien een soort waarvan bekend is dat groepen door heel Europa trekken gedurende de winter. Ook hier zal uw economische benadering een rol hebben gespeeld want smient en kolgans zijn soorten die landbouwschade veroorzaken die via het Faunafonds moet worden vergoed..

Het opheffen van de bescherming van soorten waarvan die bescherming via nationaal beleid tot stand is gekomen is een basale stap terug passend in de uiterst beperkte visie (GEEN natuurvisie) die uit meer voorgestelde maatregelen spreekt. Het kan juist zeer belangrijk zijn, bijv. uit genetisch oogpunt, soorten te beschermen die misschien elders algemeen zijn, maar waar Nederland bijv. aan de rand van het verspreidingsgebied ligt. Om maar te zwijgen van de toch algemeen geldende zorgplicht die juridisch waarschijnlijk moeilijk vorm is te geven en tot veel interpretatiediscussies gaat leiden.

De ruimere mogelijkheden om bijv. jachtvogels te hebben is een vrijbrief voor het leeghalen van roofvogelnesten ook al omdat handhaving en opsporing van overtredingen zo moeilijk is (de veldpolitie is helaas al jaren geleden opgeheven).

De bescherming van trekvogels is voor wat betreft dwaalgasten ook wat merkwaardig geregeld door de hantering van de formulering van: 'geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten'. (naast de EU lijst). Wat betekent dit voor dwaalgasten? Kunnen die nu vrij worden geschoten en opgezet? De hele MvT en ook de wet zelf biedt weinig ruimte om te anticiperen op allerlei veranderingen in het voorkomen van soorten, habitats en trekroutes van te beschermen soorten o.a. als gevolg van korte/lange termijn klimaatsveranderingen. Daarop anticiperen had echt iets laten zien van een visie op natuur.

Om in de wet een artikel op te nemen dat aan te wijzen exoten tot nul moet terugbrengen, is vragen om standaard te worden overtreden. Uitvoering brengt hoge kosten met zich mee en verstoring, ongetwijfeld onbedoelde bijvangsten (zie de muskusrat) en waarschijnlijk zeer

veel verstoring van de inheemse flora en fauna.. Dat nu juist precies wat u en dit Kabinet niet willen! Bestrijden lijkt noodzakelijk, maar een nul optie in Nederland wettelijk invoeren lijkt mij onjuist ook al is het een wens die in het kader van nogal wat verdragen in resoluties is vastgelegd.

Ontheffingen

Decentralisatie naar de provincie kan in het algemeen goed werken maar m.i. niet voor specifieke dingen als het houden van jachtvogels, prepareren van diersoorten, werken met eendenkooien. Daar moet je toch landelijke eisen aan kunnen stellen wat betreft opleiding, beperking van de aantallen mensen die dit kunnen/mogen doen e.d. Ten dele wordt dat ook wel in de wet genoemd, maar ik vind het volstrekt onduidelijk hoe dit nu geregeld gaat worden en wie de verantwoordelijkheid draagt voor bijv. de juiste opleiding.

Een praktisch punt betreft hier de verlening van ringvergunningen; dat is niet terug te vinden in de wet en ook niet in de MvT. De uitgifte van ringvergunningen is sinds lang op uitstekende wijze geregeld (met lage bestuurlijke en administratieve lasten) via een raamvergunning aan het NIOO/Vogeltrekstation. Die draagt zorg voor de opleiding, registratie van de verzamelde gegevens en uitgifte van de individuele vergunningen. Het is uiterst onwenselijk indien die situatie zou moeten veranderen en de provincies ringvergunningen zouden moeten gaan uitgeven. Dat kost meer aan administratieve en bestuurlijke tijd en kan heel verschillend uitpakken. Ringers die programma's uitvoeren voor het NIOO/VT en op de grens van twee provincies moeten dan naar twee kantoren; landelijke projecten is dan helemaal een probleem, tenzij de provincies dat allemaal goed gaan coördineren; dat kan men dan allemaal beter aan het NIOO/VT overlaten..

Het lijkt mij een praktische omissie in de huidige conceptwet dat dit niet benoemd is en via een AMvB bij het NIOO/VT blijft. Graag aanpassen het bespaart veel bestuurlijke en administratieve kosten en die wilt u toch zo laag mogelijk maken en houden.

Conclusie

Er is nog wel meer commentaar te leveren, maar de bovengenoemde onderwerpen zijn voor mij een paar van de belangrijkste zaken. Andere personen en vooral de Nederlandse organisaties op het terrein van de natuurbescherming in brede zin, zullen ongetwijfeld andere onderwerpen belangrijk vinden. Ik maak mij echt zorgen over de aftakeling van het internationale 'gezag' en de waardering die Nederland had. Dat zal zijn weerslag hebben op andere voor Nederland belangrijke onderwerpen. Verlies van gezag en positie herstel je niet zo maar. Zomaar opzeggen van het Rijnverdrag (wel ten dele teruggedraaid); de Hedwigpolder zaak etc. het zijn zaken die lang in het collectieve geheugen van andere landen blijven hangen.

Mijn conclusie is dan ook dat dit proces tot integratie en vernieuwing van wetgeving slecht doordacht is en uitsluitend gestuurd wordt door korte termijn politieke en financieel economische motieven. Het heeft weinig tot niets te maken met een heldere visie op natuur, natuurbescherming en de vele internationale verplichtingen op dit terrein waar Nederland voor heeft getekend en dat is heel wat meer dan alleen maar die twee EU richtlijnen.

Hoe kijkt u dan de wensen (en macht?) van de ruim 2 miljoen leden van natuurorganisaties t.o.v. de aanzienlijk lagere aantallen leden van de politieke partijen, inclusief het CDA, die nu proberen staand natuurbeleid zo sterk te beperken en vaag te maken. Het zal meer zaken bij de Raad van State opleveren in plaats van reduceren. Er lijkt wel snel iets te moeten worden geregeld en wat 'klappen' uitgedeeld naar die vermaledijde natuurbescherming die de economische ontwikkelingen steeds maar dwars zit en heeft dwars gezeten, inclusief uw eigen beleidsterrein: de landbouw. Je kunt bij natuurorganisaties inderdaad veel geld weghalen zonder dat de straten van de grote steden massaal worden gevuld met protestmarsen van de betrokken medewerkers. Dat is niet de manier waarop deze mensen zullen protesteren tegen de afbraak van wat ze met veel moeite hebben opgebouwd en met inzet van vrijwel altijd zeer veel eigen tijd en deskundigheid; zij worden

Tenslotte in verband met mijn laatste opmerking: iets minder rationeel: het zou mij niet verbazen als uw bedrijfsgeneeskundige dienst het wat drukker heeft gekregen....en dat is dan een negatief menselijk aspect van de maatregelen die u voorstaat. Demotivering is een slecht middel om de 'productie' te verhogen

Met vriendelijke groeten,

Dr. Gerard C. Boere

(o.a.

Ruim 20 jaar Internationale Zaken Natuurbeheer

Hoofd Nederlandse Delegaties naar Bonn, Ramsar en Bern Conventies

Voorzitter Bern Conventie (3 jaar)

Vice-voorzitter Bonn Conventie (6 jaar)

Mede-ontwerper en nu Beschermheer AEWA

Permanent waarnemer CAFF/Arctis

Idem Standing Committee Ramsar

Hoofd Flora en Fauna Bescherming SBB (10 jaar)

In 2004 met FPU en daarna pensioen in 2007

Sinds die tijd nog actief als consultant (ZZP'er) met geregeld opdrachten voor

o.a. LNV, DEFRA, ELI, CWSS, UNEP/CMS, UNEP/AEWA, Bureau Waardenburg, WOW.